

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 21.12.2016 r.
COM(2016) 826 final

2016/0414 (COD)

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy za pomocą środków prawnokarnych

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Niedawne ataki terrorystyczne w Unii Europejskiej i poza nią pokazały, że aby zapobiegać terroryzmowi i zwalczać to zjawisko, UE powinna działać we wszystkich dziedzinach polityki. Organizacje terrorystyczne i zorganizowane grupy przestępcze potrzebują środków finansowych, by utrzymywać swoje siatki przestępcze, przyciągać nowych członków i dokonywać samych aktów terroru. Odcięcie tych organizacji i grup od źródeł finansowania, skuteczniejsze wykrywanie korzystania przez nie ze środków finansowych i wykorzystywanie odpowiednich informacji pochodzących z transakcji finansowych to kluczowe elementy walki z terroryzmem i przestępczością zorganizowaną.

Kwestie związane z finansowaniem terroryzmu nie są niczym nowym. Unia Europejska dysponuje już narzędziami pozwalającymi zwalczać to zjawisko, w tym istniejącymi przepisami prawa karnego, możliwościami współpracy między organami ścigania i procedurami wymiany stosownych informacji, a także przepisami dotyczącymi przeciwdziałania praniu pieniędzy i zwalczania tego procederu, które to przepisy są stale zaostrzane.

Sposoby finansowania terroryzmu zmieniają się jednak w miarę upływu czasu, w związku z czym UE potrzebuje zdecydowanych, szybkich i kompleksowych działań mających na celu unowocześnienie istniejących przepisów, zagwarantowanie ich pełnego wdrożenia przez wszystkie zaangażowane podmioty oraz usunięcie stwierdzonych niedociągnięć. Unia powinna również zacieśnić współpracę między właściwymi organami z różnych państw i z odpowiednimi agencjami UE w celu poprawy rozpowszechniania informacji oraz wykrywania podmiotów finansujących terroryzm.

Niniejszy wniosek dotyczący dyrektywy, zapowiedziany w planie działania Komisji na rzecz skuteczniejszego zwalczania finansowania terroryzmu z dnia 2 lutego 2016 r.¹, ma na celu przeciwdziałanie praniu pieniędzy za pomocą środków prawnokarnych. Cel ten zostanie osiągnięty w drodze proponowanej dyrektywy, ponieważ spowoduje ona wdrożenie międzynarodowych zobowiązań w tej dziedzinie, m.in. Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu z 2005 r. (nr 198 Serii Traktatów Rady Europy (CETS)) („konwencji warszawskiej”), jak również stosownych zaleceń Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF).

Istniejące na szczeblu UE instrumenty (w szczególności decyzja ramowa 2001/500/WSiSW²) mają ograniczony zakres i nie zapewniają całościowej kryminalizacji przestępstw prania pieniędzy. Choć wszystkie państwa członkowskie uznają pranie pieniędzy za przestępstwo, istnieją znaczne różnice w definicji prania pieniędzy i przestępstw źródłowych – tj. pierwotnej działalności przestępczej, w wyniku której powstaje mienie poddawane praniu pieniędzy – a także różnice w poziomie sankcji. Obecne ramy prawne nie są ani całościowe, ani wystarczająco spójne, aby były w pełni skuteczne. Różnice w uregulowaniach prawnych mogą być wykorzystywane przez przestępców i terrorystów, którzy mogą wybierać do

¹ COM(2016) 50 final z dnia 2 lutego 2016 r.

² Decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 182 z 5.7.2001, s. 1).

przewodzenia transakcji miejsca, w których – ich zdaniem – środki przeciwdziałania praniu pieniędzy są najsłabsze.

Co ważniejsze, różnice na szczeblu operacyjnym dotyczące definicji i zakresu przestępstw prania pieniędzy i sankcji za takie przestępstwa wpływają na transgraniczną współpracę policyjną i sądową między organami krajowymi oraz na wymianę informacji. Na przykład różnice w zakresie przestępstw źródłowych utrudniają jednostkom analityki finansowej (FIU) i organom ścigania w jednym państwie członkowskim koordynację działań z innymi jurysdykcjami UE w celu zwalczania transgranicznego prania pieniędzy (związanego np. z przestępstwami podatkowymi). W ramach konsultacji przeprowadzonych na potrzeby niniejszego wniosku zaangażowane podmioty, takie jak Europol i Eurojust, donosiły, że różnice w kryminalizacji tego przestępstwa w przepisach państw członkowskich utrudniają skuteczną współpracę policyjną i dochodzenia w sprawach transgranicznych.

Działania przestępców i organizacji przestępczych mają na celu osiągnięcie zysku. Istotą prania pieniędzy jest wykorzystywanie zysków wygenerowanych przez wiele różnych nielegalnych działań transgranicznych, takich jak handel narkotykami, handel ludźmi, nielegalny handel bronią i korupcja, w celu nabycia, konwersji lub przekazania mienia, przy zatajeniu jego prawdziwego pochodzenia, aby wykorzystać dochód z tych przestępstw w obrębie legalnej gospodarki. Pranie pieniędzy umożliwia organizacjom przestępczym wyciąganie korzyści z nielegalnej działalności i dalsze prowadzenie tej działalności. Wzmocnienie karnych środków zwalczania prania pieniędzy przyczynia się do zwalczania bodźców finansowych, które pobudzają przestępczość.

Zgodnie z szacunkami Organizacji Narodów Zjednoczonych łączna kwota wpływów z działalności przestępczej wyniosła w skali światowej w 2009 r. około 2,1 bln USD, co stanowi 3,6 % światowego PKB³. Wielkość udokumentowanych przychodów z działalności przestępczej na głównych nielegalnych rynkach w Unii Europejskiej oszacowano na 110 mld EUR⁴. Kwoty odzyskiwane obecnie w UE stanowią jedynie niewielką część szacowanych dochodów z działalności przestępczej⁵.

Osoby fizyczne lub grupy uczestniczące w aktach terrorystycznych odwołują się do siatek przestępczych lub same prowadzą działalność przestępczą w celu finansowania swoich działań; wykorzystują one systemy prania pieniędzy do nabywania lub konwersji środków finansowania swoich działań lub do ukrywania ich nielegalnego pochodzenia. To znacznie zwiększa atrakcyjność przestępczości zorganizowanej. Wiele komórek terrorystycznych działających w Europie uzyskuje fundusze ze źródeł przestępczych, takich jak handel narkotykami, handel dobrami kultury lub składanie fałszywych wniosków kredytowych. Również duże organizacje terrorystyczne wykorzystują różne formy działalności przestępczej w celu finansowania działalności terrorystycznej. Ponadto terroryści mogą wykorzystywać organizacje przestępcze do zaspokajania swoich potrzeb logistycznych, kupując fałszywe dokumenty lub broń palną od tych organizacji, które z kolei mogą poddawać korzyści z tych operacji praniu pieniędzy. Wzmocnienie ram prawnych UE przyczyniłoby się zatem do skuteczniejszego zwalczania finansowania terroryzmu i zmniejszyłoby zagrożenie ze strony organizacji terrorystycznych przez ograniczenie ich zdolności do finansowania swojej działalności.

³ Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości, „Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organised crime”, październik 2011 r.

⁴ „From illegal markets to legitimate businesses: the portfolio of organised crime in Europe”, sprawozdanie końcowe z projektu Organised Crime Portfolio, marzec 2015 r.

⁵ Sprawozdanie pt. „Does crime still pay? Criminal asset recovery in the EU. Survey of statistical information 2010-2014”, Europol, lipiec 2016 r.

Wprowadzenie minimalnych norm w dziedzinie definicji przestępstwa prania pieniędzy, stosowanie tej definicji do przestępstw terrorystycznych i innych poważnych przestępstw, a także zbliżenie sankcji, wzmocnią istniejące unijne ramy kryminalizacji prania pieniędzy w całej Europie. Proponowana dyrektywa poprawi istniejącą współpracę transgraniczną i wymianę informacji między właściwymi organami oraz pomoże zapobiec wykorzystywaniu przez przestępców różnic między przepisami krajowymi. Działania te przyczynią się do wzmocnienia ram prawnych służących zwalczaniu prania pieniędzy w UE oraz do zwiększenia skuteczności ścigania przestępstw i będą stanowić silniejszy środek zniechęcający do podejmowania działalności terrorystycznej i przestępczej. Dzięki temu wzrośnie skuteczność walki z przestępczością zorganizowaną, co z kolei podniesie poziom bezpieczeństwa wewnętrznego w UE oraz bezpieczeństwa jej obywateli.

- **Potrzeba wdrożenia odpowiednich międzynarodowych standardów i zobowiązań oraz skutecznej reakcji na zjawisko prania pieniędzy**

Celem niniejszego wniosku jest wdrożenie międzynarodowych wymogów wynikających z konwencji warszawskiej oraz zaleceń Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy w odniesieniu do kryminalizacji prania pieniędzy.

W zaleceniu nr 3 Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF)⁶ wzywa się państwa do kryminalizacji prania pieniędzy w oparciu o Konwencję Narodów Zjednoczonych o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi (konwencję wiedeńską) z 1988 r. oraz Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (konwencję z Palermo) z 2001 r. W zaleceniu tym wymaga się od państw kryminalizacji prania pieniędzy stanowiących zyski z wszelkich poważnych przestępstw w celu kryminalizacji możliwie najszerszego zakresu przestępstw źródłowych (opracowania wykazu kategorii przestępstw źródłowych takich jak terrorizm, a także finansowanie terroryzmu, handel ludźmi i przemyt nielegalnych migrantów, nielegalny handel bronią, przestępstwa przeciwko środowisku, nadużycia finansowe, korupcja i przestępstwa podatkowe), pozostawiając państwom swobodę co do sposobu osiągnięcia tego celu. W zaleceniu umożliwia się państwom nielączenie przestępstwa prania pieniędzy z innymi przestępstwami źródłowymi popełnionymi przez konkretną osobę, jednocześnie wymagając od nich zapewnienia skutecznych, proporcjonalnych i odstraszaających sankcji karnych wobec osób fizycznych, a także określenia odpowiedzialności karnej (lub cywilnej lub administracyjnej) oraz odpowiednich sankcji wobec osób prawnych. Ponadto w tym samym zaleceniu wzywa się do kryminalizacji działalności pomocniczej, takiej jak udział w przestępstwie, współdziałanie w celu jego popełnienia czy zmowa przestępcza, usiłowanie popełnienia przestępstwa, pomocnictwo, ułatwianie popełnienia przestępstwa oraz doradzanie przy jego popełnianiu, chyba że kryminalizacja takiej działalności nie jest możliwa na mocy podstawowych zasad prawa krajowego.

Konwencja warszawska jest najbardziej wyczerpującą międzynarodową konwencją dotyczącą prania pieniędzy, gdyż zawiera przepisy dotyczące kryminalizacji tego procederu, a także przepisy regulujące zamrażanie i konfiskatę mienia oraz ustalenia w kwestii współpracy międzynarodowej. W konwencji warszawskiej wymaga się od stron przyjęcia środków

⁶ FATF jest najważniejszym źródłem międzynarodowych standardów zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Członkami FATF są Komisja Europejska i 15 państw członkowskich, a pozostałe 13 państw należy do Komitetu Ekspertów ds. Oceny Środków Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu, regionalnej organizacji podobnej do FATF, która prowadzi działania w zakresie własnej i wzajemnej oceny środków zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu stosowanych w państwach członkowskich Rady Europy.

legislacyjnych mających na celu ułatwienie zapobiegania praniu pieniędzy, dochodzenia i ścigania przypadków tego przestępstwa, a także skutecznego zamrażania i konfiskaty mienia pochodzącego z działalności przestępczej. Konwencja ta wychodzi pod wieloma względami poza wymogi zalecenia FATF, uznając za nieistotny fakt, czy dane przestępstwo źródłowe należy do zakresu właściwości sądów karnych państwa, w którym popełniono przestępstwo prania pieniędzy, pozwalając państwom na stosowanie łagodniejszej postaci umyślności i zobowiązując je do zapewnienia, aby uprzedni lub jednoczesny wyrok skazujący za przestępstwo źródłowe i dokładne określenie przestępstwa źródłowego nie były warunkiem wstępnym wydania wyroku skazującego za przestępstwo prania pieniędzy.

Konwencję warszawską podpisało 26 państw członkowskich UE; jak dotąd ratyfikowało ją jednak tylko 17 państw. UE podpisała już tę konwencję, lecz jeszcze jej nie ratyfikowała. Niniejszy wniosek dotyczący dyrektywy byłby ważnym krokiem w kierunku ratyfikacji konwencji warszawskiej.

Celem wniosku jest wdrożenie powyższych wymogów międzynarodowych. W niektórych dziedzinach wykracza on poza te wymogi, gdyż określa minimalny poziom maksymalnych sankcji i kryminalizuje pranie pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał, czyli sytuację, w której osoba poddająca praniu pieniędzy mienie pochodzące z działalności przestępczej jest również sprawcą pierwotnego przestępstwa źródłowego, choć pranie pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał, ogranicza się do konwersji lub przekazania mienia oraz ukrycia lub zatajenia. Oprócz ogólnych kategorii przestępstw wyszczególnionych w wykazie przestępstw źródłowych opracowanym przez FATF oraz konwencję warszawską wykaz zawarty we wniosku obejmuje cyberprzestępczość i – przez odesłanie do stosownych aktów prawnych UE – przestępstwa, w przypadku których istnieją przepisy na szczeblu unijnym definiujące przestępstwa źródłowe.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Niniejszy wniosek wpisuje się w światową walkę z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu przez wdrożenie zalecenia nr 3 Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF), międzyrządowej organizacji określającej i wspierającej wdrażanie międzynarodowych standardów w tej dziedzinie, oraz przez wdrożenie odpowiednich konwencji międzynarodowych. Stanowi on również część szerszej zakrojonych wysiłków na szczeblu UE na rzecz zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu przez wzmocnienie działań represyjnych przeciwko organizacjom przestępczym i osobom finansującym terroryzm.

W Europejskiej agendzie bezpieczeństwa przyjętej w kwietniu 2015 r.⁷ wezwano do zwiększenia środków w dziedzinie zwalczania finansowania terroryzmu i prania pieniędzy. Zaznaczając, że „głównym celem przestępczości zorganizowanej jest zysk”, autorzy tego dokumentu wezwali do wzmocnienia zdolności organów ścigania w zakresie przeciwdziałania finansowaniu przestępczości zorganizowanej, podkreślając, że „międzynarodowe sieci przestępcze wykorzystują legalne struktury gospodarcze do ukrywania źródła swoich zysków, toteż konieczne są działania zapobiegające infiltracji legalnej gospodarki przez przestępczość zorganizowaną”. Celem Europejskiej agendy bezpieczeństwa jest również dążenie do przerwania związków terrorystów z przestępczością zorganizowaną, przy czym autorzy agendy stwierdzili, że przestępczość zorganizowana napędza terroryzm przez np. dostawy broni, finansowanie ze środków pochodzących z przemytu narkotyków oraz poprzez infiltrację rynków finansowych.

⁷ COM(2015) 185 final z dnia 28 kwietnia 2015 r.

W dniu 2 lutego 2016 r. Komisja przedstawiła plan działania na rzecz intensyfikacji walki z finansowaniem terroryzmu. Jednym z kluczowych działań tego planu jest rozważenie ewentualnego wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie wprowadzenia minimalnych norm dotyczących definicji przestępstwa prania pieniędzy (stosowania jej do przestępstw terrorystycznych i innych poważnych przestępstw) oraz zbliżenie sankcji. Jako uzasadnienie podano fakt, że terroryści często wykorzystują dochody z przestępstwa do finansowania swojej działalności i w tym celu odwołują się do systemów prania pieniędzy. Kryminalizacja prania pieniędzy przyczyniłaby się zatem do przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu.

W rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2016 r. w sprawie walki z korupcją i działań następczych w związku z rezolucją komisji CRIM (2015/2110(INI))⁸ również stwierdzono, że udział w działalności przestępczej może być powiązany z przestępstwami o charakterze terrorystycznym, i wezwano do wzmocnienia przepisów UE w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej i prania pieniędzy, tak aby walka z terroryzmem była skuteczna.

Niniejszy wniosek przyczyni się do wzmocnienia środków mających na celu wykrywanie i zwalczanie wykorzystywania systemu finansowego do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz zapobieganie temu zjawisku, zwłaszcza udoskonalenie czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy (4AMLD)⁹, w której określono zasady zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, oraz rozporządzenia w sprawie transferów środków pieniężnych¹⁰. Transpozycja 4AMLD i rozporządzenia (UE) 2015/847 została przyspieszona – jej termin ustalono na dzień 1 stycznia 2017 r. W dniu 5 lipca 2016 r. przedstawiono szereg zmian do 4AMLD¹¹, których celem jest wzmocnienie ram zapobiegania praniu pieniędzy, w szczególności przez przeciwdziałanie nowym zagrożeniom oraz umożliwianie właściwym organom dostępu do informacji i jej wymiany.

Te instrumenty prawne przyczyniają się do zapobiegania praniu pieniędzy i usprawniają dochodzenia w konkretnych sprawach związanych z tym procederem. Nie rozwiązują one jednak kwestii podjętej w niniejszej inicjatywie, którą jest brak jednolitej definicji przestępstwa prania pieniędzy oraz różnice pod względem rodzaju i poziomu sankcji za to przestępstwo w całej Unii. Po przyjęciu proponowanej dyrektywy przez współprawodawców Komisja oceni, czy konieczne będzie dokonanie przeglądu 4AMLD z myślą o dostosowaniu definicji „działalności przestępczej” do definicji zawartej w niniejszej dyrektywie.

Ponadto niniejszy wniosek uzupełnia i wzmacnia ramy prawa karnego w odniesieniu do przestępstw związanych z grupami terrorystycznymi, w szczególności wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie zwalczania terroryzmu¹², w którym zawarto wyczerpującą definicję przestępstwa finansowania terroryzmu, obejmującą nie tylko przestępstwa terrorystyczne,

⁸ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 23 października 2013 r. w sprawie przestępczości zorganizowanej, korupcji i prania pieniędzy: zalecenia dotyczące potrzebnych działań i inicjatyw (2013/2107(INI)).

⁹ Dyrektywa 2015/849/UE sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu (Dz.U. L 141 z 5.6.2015).

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006 (Dz.U. L 141 z 5.6.2015).

¹¹ COM(2016) 450 final z dnia 5 lipca 2016 r.

¹² COM(2015) 625 final z dnia 2 grudnia 2015 r.

lecz także przestępstwa związane z działalnością terrorystyczną, takie jak werbowanie na rzecz terroryzmu, udzielanie szkolenia na jego potrzeby i propaganda terrorystyczna.

Niniejszy wniosek wzmacnia również środki walki z przestępczością zorganizowaną przez uzupełnienie dyrektywy 2014/42/UE¹³, której zadaniem jest ustalenie wspólnych minimalnych norm w celu wykrywania, śledzenia i konfiskaty korzyści pochodzących z przestępstwa w UE, oraz decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW¹⁴, która kryminalizuje udział w zorganizowanej grupie przestępczej i wymuszanie.

Ponadto niniejszy wniosek będzie uzupełnieniem różnych unijnych aktów prawnych, które nakładają na państwa członkowskie wymóg kryminalizacji niektórych form prania pieniędzy. Częściowo zastąpi on decyzję ramową Rady 2001/500/WSiSW¹⁵ w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą. Decyzja ta ma na celu zbliżenie krajowych przepisów dotyczących konfiskaty oraz niektórych form prania pieniędzy, które państwa członkowskie były zobowiązane przyjąć zgodnie z Konwencją Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa z 1990 r.

• **Spójność z innymi politykami Unii**

Proponowana dyrektywa jest zgodna z celami polityki Unii, w szczególności z celami

- zwalczania przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii. W protokole drugim do Konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich, sporządzonym na podstawie artykułu K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, zobowiązano państwa członkowskie do kryminalizacji prania wpływów pieniężnych z przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii, takich jak nadużycia finansowe i korupcja, zgodnie z definicją w Konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich i jej protokołach. W lipcu 2012 r.¹⁶ Komisja przyjęła wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie zwalczania nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii za pośrednictwem prawa karnego, która powinna zastąpić konwencję i jej protokoły w odniesieniu do uczestniczących państw członkowskich. W dyrektywie określone zostaną nowe przestępstwa mające wpływ na interesy finansowe Unii; przewidziano w niej również, że pranie dochodów z takich przestępstw należy uznać za przestępstwo. Niniejszy wniosek pozostaje bez uszczerbku dla tych przepisów prawnokarnych dotyczących prania pieniędzy;
- walki z handlem narkotykami, używaniem narkotyków i ich dostępnością, jak określono w strategii antynarkotykowej UE na lata 2013–2020¹⁷.
- zwalczania działalności przestępczej takiej jak nielegalny handel dziką fauną i florą. W komunikacie Komisji z 2016 r. pt. „Plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą”¹⁸ Komisja wezwała państwa członkowskie do dokonania przeglądu przepisów krajowych dotyczących prania pieniędzy w celu

¹³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/42/UE w sprawie zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w Unii Europejskiej (Dz.U. L 127 z 29.4.2014).

¹⁴ Decyzja ramowa Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej (Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42).

¹⁵ Decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 182 z 5.7.2001, s. 1–2).

¹⁶ COM(2012) 363 final z dnia 11 czerwca 2012 r.

¹⁷ Strategia antynarkotykowa UE na lata 2013–2020 (Dz.U. C 402 z 29.12.2012).

¹⁸ COM(2016) 87 final z dnia 26 lutego 2016 r.

zapewnienia, by przestępstwa związane z nielegalnym handlem dziką fauną i florą mogły być traktowane jak przestępstwa źródłowe.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Podstawą prawną niniejszego wniosku jest art. 83 ust. 1 TFUE, w którym uznano pranie pieniędzy za jedno z przestępstw o szczególnym wymiarze transgranicznym. W artykule tym upoważniono Parlament Europejski i Radę do ustanowienia niezbędnych minimalnych norm dotyczących definicji prania pieniędzy w drodze dyrektyw przyjmowanych zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą.

• Zmienna geometria

Obowiązująca obecnie decyzja ramowa 2001/500/WSiSW w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa ma zastosowanie do wszystkich państw członkowskich.

Zgodnie z Protokołem nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonym do Traktatów, Zjednoczone Królestwo i Irlandia mogą zdecydować o uczestnictwie w przyjęciu niniejszego wniosku. Mogą one również skorzystać z tej możliwości po przyjęciu wniosku.

Zgodnie z Protokołem nr 22 w sprawie stanowiska Danii państwo to nie uczestniczy w przyjmowaniu przez Radę środków na mocy tytułu V TFUE (z wyjątkiem „środków określających państwa trzecie, których obywatele muszą mieć wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych państw członkowskich” oraz „środków odnoszących się do jednolitego wzorca wiz”). W związku z tym na mocy obecnie obowiązujących procedur Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego wniosku i nie będzie nim związana.

• Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)

Przestępcy i osoby finansujące terroryzm mogą łatwo przenosić fundusze do innych państw w celu ukrycia ich nielegalnego pochodzenia. Organizacje przestępcze i siatki terrorystyczne działają w różnych państwach członkowskich. Nielegalne dochody są na dużą skalę poddawane praniu w legalnej gospodarce europejskiej. Dowody inwestycji prowadzonych przez zorganizowane grupy przestępcze pochodzą z niemal wszystkich państw członkowskich UE¹⁹.

Zorganizowane grupy przestępcze w coraz większym stopniu ukrywają i reinwestują mienie w państwach członkowskich innych niż państwo, w którym popełniono przestępstwo będące źródłem tego mienia²⁰. Fakt ten bardzo utrudnia zwalczanie przez właściwe organy poważnej przestępczości transgranicznej i przestępczości zorganizowanej w całej UE oraz wpływa na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, powodując zakłócenia konkurencji z udziałem legalnych przedsiębiorstw, oraz zmniejsza zaufanie do systemu finansowego.

Organy publiczne i podmioty zaangażowane w walkę z praniem pieniędzy doświadczają transgranicznego wymiaru tego przestępstwa w swojej codziennej pracy: jednostki analityki finansowej państw członkowskich UE odpowiedzialne za analizę transakcji, co do których

¹⁹ „From illegal markets to legitimate businesses: the portfolio of organised crime in Europe”, sprawozdanie końcowe z projektu Organised Crime Portfolio, marzec 2015 r.

²⁰ Tamże.

podjeżdża się, że są powiązane z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, oraz za przekazywanie wyników analizy właściwym organom, regularnie współpracują w celu wypełniania swoich zadań. Na transgraniczny wymiar prania pieniędzy wskazuje liczba wniosków o informacje i współpracę przesyłanych za pośrednictwem FIU.net, narzędzia współpracy i wymiany informacji jednostek analityki finansowej: w 2014 r. odnotowano 12 076 przypadków wymiany informacji, zaś w 2015 r. liczba ta wzrosła do 17 149²¹. Udział zawiadomień o podejrzanym transakcji o wymiarze transgranicznym jest bardzo różny w poszczególnych państwach członkowskich. Większość państw członkowskich nie ma dokładnych danych, ale wiele z nich szacuje liczbę takich zawiadomień na 30–50 % zawiadomień adresowanych do właściwych organów²².

Dochodzenia w sprawie prania pieniędzy z udziałem kilku państw członkowskich UE są częste. W jednym z państw członkowskich szacuje się, że 10–15 % spraw ma wymiar transgraniczny. W dwóch państwach członkowskich odsetek ten wynosi 20 %, a w kilku sięga on 70 %. Pięć państw członkowskich szacuje, że odsetek dochodzeń w sprawie prania pieniędzy z elementem transgranicznym waha się między 38 % a 50 %. Jedno państwo członkowskie wskazało, że około 50 % przestępstw źródłowych zostało popełnionych za granicą²³.

Transgraniczny wymiar prania pieniędzy oraz konieczność zwalczania tego zjawiska przez współpracę sądową między państwami członkowskimi potwierdza liczba spraw zarejestrowanych przez państwa członkowskie i prokuratorów łącznikowych Eurojustu. W okresie od 2012 r. do lipca 2015 r. Eurojust zarejestrował 724 sprawy dotyczące prania pieniędzy, przy czym liczba spraw wzrosła z 193 w 2013 r. do 286 w roku 2015. W okresie od dnia 1 stycznia do dnia 30 września 2016 r. Eurojust zarejestrował 212 spraw. Ze 160 spotkań koordynacyjnych zorganizowanych przez Eurojust w okresie od stycznia do kwietnia 2015 r. jedna ósma (12,5 %) dotyczyła prania pieniędzy, czyli dwa razy więcej niż w 2014 r. Pranie pieniędzy stanowi dziedzinę pracy Eurojustu, w której liczba spraw stale rośnie.

Jeśli nie zostaną podjęte żadne działania na szczeblu UE, skala tego zjawiska może w nadchodzących latach znacząco wzrosnąć. Organy sądowe i organy ścigania w dalszym ciągu będą napotykać trudności w rozpracowywaniu bardziej złożonych spraw, umożliwiając sprawcom wybieranie dla swojej działalności tych unijnych jurysdykcji, w których w ramach przepisów o zwalczaniu prania pieniędzy nie wykrywa się niektórych kategorii działalności przestępczej lub robi się to mniej skutecznie i kompleksowo. Pranie pieniędzy może w ostatecznym rozrachunku wywołać szersze zakrojone negatywne skutki społeczne z powodu nieprzerwanej działalności przestępczej i niskich dochodów podatkowych; może się ono również przyczynić się do dalszego finansowania grup terrorystycznych.

- **Proporcjonalność**

Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w art. 5 ust. 4 TUE, proponowana nowa dyrektywa ogranicza się do tego, co jest konieczne i proporcjonalne, aby wdrożyć zobowiązania i normy międzynarodowe, zwłaszcza w odniesieniu do kryminalizacji prania pieniędzy, zgodnie z zaleceniami FATF i z konwencją warszawską. Konwencja ta wychodzi poza wymogi wspomnianego zalecenia FATF, uznając za nieistotne stwierdzenie, czy dane przestępstwo źródłowe należy do zakresu właściwości sądów karnych państwa, w którym popełniono przestępstwo prania pieniędzy, i zobowiązując państwa do zapewnienia, aby

²¹ Źródło: Europol.

²² Odpowiedzi państw członkowskich w ramach procesu konsultacji.

²³ Tamże.

uprzedni lub jednoczesny wyrok skazujący za przestępstwo źródłowe i dokładne określenie przestępstwa źródłowego nie były warunkiem wstępnym wyroku skazującego za pranie pieniędzy.

W niniejszym wniosku zobowiązania te zostały omówione tam, gdzie jest to konieczne, w celu usprawnienia współpracy transgranicznej i wymiany informacji oraz uniemożliwienia przestępcom wykorzystywania różnic między przepisami krajowymi – na przykład przez kryminalizację prania pieniędzy, przez ten sam podmiot, który je uzyskał, choć jest to ograniczone do konwersji lub przekazywania i ukrywania lub zatajania – oraz przez wprowadzenie minimalnych progów maksymalnych kar. Wykaz przestępstw źródłowych zawarty w niniejszym wniosku opiera się również na kategoriach przestępstw źródłowych określonych w zaleceniach FATF i w dodatku do konwencji warszawskiej, z dwoma wyjątkami: jako przestępstwa źródłowe we wniosku określono również cyberprzestępczość i sprzeniewierzenie.

We wniosku ustalono zakres przestępstw prania pieniędzy w ten sposób, że obejmuje on wszystkie odnośne czyny, ograniczając się jednak do tego, co jest konieczne i proporcjonalne.

- **Wybór instrumentu**

Zgodnie z art. 83 ust. 1 TFUE ustanowienie minimalnych norm dotyczących definicji przestępstw oraz sankcji w dziedzinie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym, w tym prania pieniędzy, można osiągnąć jedynie w drodze dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady przyjętej zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą.

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny *ex post*/kontrola sprawności obowiązującego prawodawstwa**

Nie przeprowadzono oceny *ex post* obowiązujących przepisów dotyczących kryminalizacji prania pieniędzy (tj. art. 1 lit. b) i art. 2 decyzji ramowej 2001/500/WSiSW).

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Komisja wzięła pod uwagę wyniki ankiety przeprowadzonej w 2013 r. przez konsultanta zewnętrznego, w której oceniono m.in. przestrzeganie przez państwa członkowskie zaleceń FATF, w tym zalecenia w sprawie kryminalizacji przestępstwa prania pieniędzy. Większość respondentów ankiety internetowej, przeprowadzonej w 2013 r., uważała, że ogólnounijna definicja prania pieniędzy korzystnie przyczyniłaby się do zwalczania prania pieniędzy o wymiarze transgranicznym. Ankieta wykazała ogólne poparcie dla harmonizacji zakresu przestępstw źródłowych; respondenci stwierdzili również, że różnice w tej dziedzinie umożliwiają przestępcom pranie pieniędzy w jurysdykcjach, w których środki przeciwdziałania temu procederowi uważane są za najsłabsze. Stwarza to problemy natury praktycznej dla właściwych organów na szczeblu transgranicznym. Ponadto ankieta odzwierciedliła ogólne poparcie zainteresowanych dla harmonizacji – za pomocą środka unijnego – kryminalizacji prania pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał.

W październiku 2016 r. Komisja przeprowadziła konsultacje z państwami członkowskimi na temat obowiązujących w nich przepisów krajowych dotyczących kryminalizacji prania pieniędzy, prosząc o przekazanie aktualnych informacji na podstawie specjalnego dokumentu przeznaczonego dla każdego z państw. Wyniki tych konsultacji zostały przeanalizowane w listopadzie 2016 r. w trakcie posiedzenia z udziałem państw członkowskich, podczas którego omówiono różne podejścia do kwestii takich jak przestępstwa źródłowe, wymóg uprzedniego

wyroku skazującego lub określenia przestępstwa źródłowego, kryminalizacja prania pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał, i poziom sankcji.

W listopadzie 2016 r. Komisja zasięgnęła także opinii przedstawicieli stowarzyszeń prawnych na temat zarysu przygotowywanego przez Komisję wniosku dotyczącego dyrektywy, przedstawionego w planie działania. Ogólnie rzecz biorąc, zainteresowane strony podkreślały potrzebę harmonizacji przestępstw prania pieniędzy oraz sankcji w celu zwalczania tego procederu w UE w sposób całościowy i skuteczny. Zainteresowane strony wskazały na liczne przypadki, w których różnice w definicjach utrudniają skuteczną współpracę transgraniczną w dziedzinie ścigania przestępstw prania pieniędzy. Wyeliminowanie istotnych różnic w definicjach przestępstwa prania pieniędzy zwiększyłoby skuteczność transgranicznej wymiany informacji i współpracy między organami ścigania. Dostosowanie poziomu sankcji nakładanych za przestępstwa prania pieniędzy przyczyniłoby się również do skuteczniejszego egzekwowania przepisów oraz silniejszego efektu odstrasżającego w całej UE.

Komisja skonsultowała się także z agencjami UE odpowiedzialnymi za wspieranie współpracy policyjnej i sądowej między państwami członkowskimi.

Uwzględniła ona również inne dane, takie jak zaktualizowane sprawozdanie Eurostatu w sprawie prania pieniędzy, a także wyniki projektu ECOLEF²⁴. Komisja wykorzystwała również inne stosowne sprawozdania opracowane przez te organizacje, takie jak niedawne sprawozdanie MONEYVAL z 2015 r. dotyczące typologizacji prania dochodów z przestępstw²⁵.

• Ocena skutków

Mając na uwadze, że we wniosku dotyczącym dyrektywy wdrażane są głównie międzynarodowe zobowiązania i normy, niniejszy wniosek przedkłada się wyjątkowo bez przeprowadzenia oceny skutków.

Niemniej jednak wniosek ten opiera się na dowodach zebranych w ramach zewnętrznych badań i ocen opisanych w poprzedniej części oraz na wynikach konsultacji z poszczególnymi zainteresowanymi stronami.

Na podstawie dostępnych dowodów rozważano różne podejścia:

- 1) działania nielegislacyjne na szczeblu unijnym lub krajowym, w tym wytyczne, wymiana najlepszych praktyk, szkolenia i utworzenie tabel korelacji dotyczących przestępstw źródłowych;
- 2) ograniczenie wniosku do zaleceń FATF i dostosowanie unijnej definicji prania pieniędzy do norm międzynarodowych przy jednoczesnym pozostawieniu państwom członkowskim dużego marginesu swobody w pozostałych obszarach;

²⁴ Unger, B. (i in.), sprawozdanie końcowe z projektu ECOLEF dotyczącego skuteczności – z punktu widzenia gospodarki i prawa – polityki zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, „The economic and legal effectiveness of Anti-Money Laundering and Combatting Terrorist Financing policy”, luty 2013 r.

²⁵ „Typologies report on laundering the proceeds of organised crime”, Moneyval, kwiecień 2015 r.

3.1) wniosek dokonujący transpozycji postanowień konwencji warszawskiej, łagodzący wymagania w zakresie dowodu popełnienia przestępstwa źródłowego leżącego u podstaw przestępstwa prania pieniędzy;

3.2) wniosek dokonujący transpozycji postanowień konwencji warszawskiej, lecz wykraczający w niektórych aspektach poza zobowiązania międzynarodowe w celu zawarcia definicji przestępstw źródłowych, kryminalizacji prania pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał, oraz wprowadzenia minimalnych lub maksymalnych progów kar;

4) wniosek określający różne okoliczności i znamiona przestępstwa prania pieniędzy (w tym definicję konwersji / przeniesienia własności, ukrycia, nabycia, posiadania i użytkowania dochodów z przestępstwa), wprowadzający podejście uwzględniające wszystkie rodzaje przestępstw i kryminalizację nieumyślnego prania pieniędzy.

Na podstawie zebranych dowodów i dokonanych ocen, które opisano powyżej, Komisja wybrała podejście zakładające minimalną harmonizację zgodnie z postanowieniami konwencji warszawskiej, wykraczające poza zobowiązania międzynarodowe tylko w dziedzinach oferujących ewidentne korzyści w zakresie współpracy transgranicznej, przy jednoczesnym poszanowaniu krajowych tradycji i orzecznictwa oraz zapewnieniu zgodności z prawem UE, tj. dopilnowaniu, by wszystkie przestępstwa zdefiniowane w aktach prawnych UE można było uznać za przestępstwa źródłowe w stosunku do prania pieniędzy.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Wniosek ma na celu wprowadzenie międzynarodowych zobowiązań i norm do porządku prawnego UE oraz aktualizację ram prawnych, by móc odpowiednio reagować na transgraniczne zjawisko, jakim jest pranie pieniędzy. Pomoże to państwom członkowskim przy transpozycji i wdrażaniu odpowiednich przepisów.

- **Prawa podstawowe**

Ustanowienie, wdrożenie i stosowanie kryminalizacji musi odbywać się z pełnym poszanowaniem zobowiązań w zakresie praw podstawowych. Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z podstawowych praw i wolności podlegają warunkom określonym w art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych: ograniczenia te muszą być proporcjonalne do uzasadnionego celu, jakim jest rzeczywiste odpowiadanie celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób, muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności.

W tym względzie należy wziąć pod uwagę szereg podstawowych praw i wolności zapisanych w Karcie praw podstawowych. Prawa, które są szczególnie istotne w odniesieniu do proponowanych środków, obejmują m.in. prawa zapisane w tytule I Karty dotyczące wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6 Karty), prawo własności (art. 17 Karty), prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu (art. 47 Karty), domniemanie niewinności i prawo do obrony (art. 48 Karty), zasady legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary (art. 49 Karty) oraz zakaz ponownego sądenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary (*ne bis in idem*, art. 50 Karty).

Wszelkie środki przyjmowane przez Unię i jej państwa członkowskie w odniesieniu do kryminalizacji prania pieniędzy, jak przewidziano w niniejszej dyrektywie, oraz ustalenie odpowiednich sankcji karnych i pozakarnych muszą podlegać zasadzie legalności i

proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary, zasadzie domniemania niewinności i prawu do obrony oraz powinny wykluczać wszelkie formy arbitralności.

Zasada poszanowania praw podstawowych w ujęciu ogólnym oraz zasada proporcjonalności są przestrzegane przez ograniczenie zakresu przestępstw do poziomu niezbędnego do tego, by umożliwić skuteczne ściganie aktów, które stwarzają szczególne zagrożenie bezpieczeństwa wewnętrznego UE.

4. WPLYW NA BUDŻET

Niniejszy wniosek nie ma bezpośredniego wpływu na budżet Unii.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Wdrażanie dyrektywy będzie monitorowane przez Komisję na podstawie informacji dostarczonych przez państwa członkowskie dotyczących środków przyjętych w celu wprowadzenia w życie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia zgodności z dyrektywą.

Po dwóch latach od terminu transpozycji niniejszej dyrektywy Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym ocenia, w jakim zakresie państwa członkowskie przyjęły środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy.

- **Dokumenty wyjaśniające (w przypadku dyrektyw)**

Uważa się, że nie są konieczne żadne dokumenty wyjaśniające dotyczące transpozycji.

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Art. 1: przedmiot i zakres stosowania: – przepis ten określa cel i zakres wniosku dotyczącego dyrektywy i stanowi w szczególności, że w dyrektywie ustala się minimalne normy dotyczące definicji przestępstw i sankcji w dziedzinie przestępstw związanych z praniem pieniędzy.

Art. 2: definicje – przepis ten zawiera definicję „mienia” (w odniesieniu do przestępstw prania pieniędzy, por. art. 3) zgodnie z dorobkiem prawnym UE²⁶, „osoby prawnej” (w odniesieniu do obowiązku określenia odpowiedzialności osób prawnych, por. art. 6).

Umożliwiając państwom członkowskim różne traktowanie przestępstw źródłowych w stosunku do prania pieniędzy (wybór między podejściem uwzględniającym wszystkie kategorie przestępstw, stosowaniem wykazu przestępstw źródłowych lub wykazu przestępstw zagrożonych minimalnym wymiarem kary), w przepisie tym ustanawia się definicję „działalności przestępczej”, której różne kategorie stanowią przestępstwa źródłowe w stosunku do prania pieniędzy. Zakres działalności przestępczej, w wyniku której powstaje mienie będące przedmiotem prania pieniędzy, jest zgodny z zaleceniem nr 3 FATF dotyczącym uwzględnienia przestępstw wymienionych w wykazie wskazanych kategorii przestępstw, niezależnie od metody przyjętej przy opisie przestępstw źródłowych. Wykaz

²⁶ Definicja tożsama z definicją w art. 2 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającej dyrektywę 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 85).

zamieszczony w tym artykule jest również zgodny z art. 9 ust. 4 Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu z 2005 r. (nr 198 CETS), w której zobowiązano strony Konwencji do łączenia przestępstwa prania pieniędzy z kategoriami przestępstw źródłowych wymienionymi w dodatku do Konwencji. Kategorie działalności przestępczej wymienione w art. 2 niniejszego wniosku odpowiadają zakresowi wskazanemu przez Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i kategoriom wymienionym w dodatku do Konwencji, z jednym wyjątkiem: artykuł ten obejmuje również cyberprzestępczość jako przestępstwo źródłowe, jak wyjaśniono poniżej.

Niemniej jednak kategorie te zostały jedynie wymienione, a nie zdefiniowane przez FATF czy w Konwencji z 2005 r., co może powodować różnice między przepisami krajowymi co do zakresu przestępstw źródłowych. Prowadzi to w niektórych państwach członkowskich do ustanowienia w przepisach krajowych dość ograniczonego zakresu przestępstw źródłowych. Ponadto brak jest wśród państw członkowskich wyczerpującego i wspólnego rozumienia podstawowej działalności przestępczej, w wyniku której powstaje mienie poddawane praniu.

Jak wynika z konsultacji z Europolem, różne poglądy na to, jakie przestępstwa mogą prowadzić do prania pieniędzy, utrudniają zapobieganie transakcjom finansowym związanym z praniem pieniędzy oraz ściganie transgranicznego prania pieniędzy, aby stwierdzić, czy doszło do popełnienia tego przestępstwa. Podobnie, w ramach procesu konsultacji, Eurojust wspominał o trudnościach, z jakimi borykają się państwa członkowskie w kontekście prowadzenia dochodzeń dotyczących transgranicznych przypadków prania pieniędzy oraz ich ścigania ze względu na to, że tego rodzaju przestępstwa są powiązane z innymi rodzajami przestępstw. Inne zainteresowane podmioty wyraziły również opinię, że różnice w zakresie przestępstw źródłowych powodują powstawanie barier we współpracy transgranicznej. Ponieważ państwa członkowskie, gdy są wzywane do współpracy w dochodzeniach lub postępowaniach karnych dotyczących prania pieniędzy, często wymagają, aby leżące u podstaw prania pieniędzy przestępstwa źródłowe mogły zostać uznane za przestępstwa źródłowe również w ich własnej jurysdykcji, gdyby zostały popełnione na ich terytorium, współpraca nie zawsze jest możliwa, w związku z czym przestępcy z powodzeniem poddają praniu dochody z przestępstwa.

Tam, gdzie w dorobku prawnym UE istnieją przepisy określające którekolwiek z przestępstw źródłowych, w niniejszym wniosku zawarto odesłanie do odpowiedniego aktu prawnego UE w celu zagwarantowania, że wszystkie przestępstwa w rozumieniu tego pierwszego aktu prawnego UE można uznać za przestępstwa źródłowe w stosunku do prania pieniędzy. Przyczyni się to do zmniejszenia istniejących rozbieżności oraz zwiększenia wzajemnego zrozumienia.

Ponadto należy zająć się coraz większym zagrożeniem cyberprzestępczością i atakami na systemy informatyczne, zwłaszcza atakami dokonywanymi w ramach przestępczości zorganizowanej. Cyberprzestępczość to jedyna kategoria przestępstw wymienionych w art. 83 TFUE, która nie należy do kategorii przestępstw wskazanych przez Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy czy wymienionych w konwencji warszawskiej. Wpływ finansowy cyberprzestępczości i poziom korzyści z tej działalności są trudne do oszacowania, ponieważ nie istnieją wiarygodne dane ani badania, jednak konkretne sprawy pokazują, że dochody z cyberprzestępczości są poddawane praniu przez zaawansowane systemy, obejmujące zarówno tradycyjne, jak i nowe metody płatności²⁷. W celu zmniejszenia

²⁷ Sprawozdanie z badań MONEYVAL, „Criminal money flows on the Internet: methods, trends and multi-stakeholder counteraction”, marzec 2012 r.

motywacji finansowej, która napędza wiele działań związanych z cyberprzestępczością, przepis ten kwalifikuje cyberprzestępczość, w tym przestępstwa określone w dyrektywie 2013/40/UE²⁸, jako przestępstwa źródłowe w stosunku do prania pieniędzy.

Art. 3: przestępstwa prania pieniędzy – w przepisie tym określono, jakie czyny należy uznawać w państwach członkowskich za przestępstwa prania pieniędzy.

Wdraża się w nim art. 9 ust. 1 konwencji warszawskiej przez określenie znamion przestępstwa prania pieniędzy, czyli konwersję lub przekazanie mienia pochodzącego z działalności przestępczej w celu ukrycia lub zatajenia jego nielegalnego pochodzenia (ust. 1 lit. a)) i ukrycie lub zatajenie jego prawdziwego charakteru, źródła, miejsca położenia, rozporządzania nim, przemieszczania, odnoszących się do niego praw lub jego własności (ust. 1 lit. b)).

Ponadto przepis ten wykracza poza zalecenia Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i konwencji warszawskiej przez wprowadzenie obowiązku kryminalizacji nabywania, posiadania lub użytkowania mienia pochodzącego z działalności przestępczej; w konwencji warszawskiej kryminalizacja ta jest uznana za możliwą pod warunkiem przestrzegania zasad konstytucyjnych i podstawowych założeń systemów prawnych poszczególnych państw. Samo tylko posiadanie dochodów z przestępstwa nie jest w większości państw członkowskich uznawane za pranie pieniędzy²⁹. Niniejszy wniosek uwzględnia różnorodność tradycji prawnych państw członkowskich, umożliwiając nielączenie przestępstwa prania pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał, z samym posiadaniem dochodów z przestępstwa (zob. poniżej objaśnienia dot. art. 3 ust. 3).

Zgodnie z postanowieniami konwencji warszawskiej trzy wspomniane rodzaje prania pieniędzy (konwersja lub przekazanie, ukrywanie lub zatajenie, nabywanie, posiadanie lub użytkowanie) należy uznać za przestępstwa wówczas, gdy zostały one popełnione umyślnie. Nie wprowadza się aspektu nieumyślności. Art. 9 ust. 3 konwencji warszawskiej pozostawia stronom swobodę uznania w kwestii kryminalizacji spraw, w których sprawca „a) podejrzewał, że mienie stanowiło dochody; i b) powinien był uznać, że mienie stanowiło dochody”. W państwach członkowskich istnieją różne podejścia do nieumyślnego prania pieniędzy, co odzwierciedla odmienne krajowe tradycje prawne dotyczące subiektywnych znamion przestępstwa, jednak rozbieżności te nie zostały uznane za problematyczne w odniesieniu do współpracy transgranicznej. Ponieważ niniejsza dyrektywa przewiduje jedynie normy minimalne, państwa członkowskie mogą uznać nieumyślne pranie pieniędzy za przestępstwo.

Ponadto, w kwestii karalności opisanych powyżej przestępstw prania pieniędzy, w ust. 2 tego artykułu za nieistotne uważa się stwierdzenie, czy za leżącą u podstaw prania pieniędzy działalność przestępczą wydano uprzednio lub jednocześnie wyrok skazujący, czy można szczegółowo określić, kto jest sprawcą przestępstwa, w którego wyniku powstało mienie, lub jakie są inne okoliczności tej działalności przestępczej. W ten sposób przepis ten wdraża postanowienia art. 9 ust. 5 i 6 konwencji warszawskiej przez zapewnienie, aby pranie pieniędzy było uznawane za przestępstwo, nawet jeżeli nie wydano uprzednio ani jednocześnie wyroku skazującego za przestępstwo źródłowe i bez konieczności dokładnego określenia, z jakiego przestępstwa pochodzi mienie.

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/40/UE z dnia 12 sierpnia 2013 r. dotycząca ataków na systemy informatyczne i zastępująca decyzję ramową Rady 2005/222/WSiSW (Dz.U. L 218 z 14.8.2013, s. 8).

²⁹ Unger, B. (i in.), sprawozdanie końcowe projektu ECOLEF, „The economic and legal effectiveness of Anti-Money Laundering and Combatting Terrorist Financing policy”, luty 2013 r., s. 16.

Eurojust i inne zainteresowane strony wskazały, że wymóg dokładnego określenia przestępstw źródłowych jest istotną przeszkodą, która może znacznie utrudnić transgraniczną walkę z praniem pieniędzy. Według Europolu większość organów ścigania musi wskazać przestępstwo źródłowe. Jako największy problem w dochodzeniach w sprawie prania pieniędzy organy ścigania podają powiązanie podejrzanych funduszy z konkretnym przestępstwem źródłowym: w pewnej łączącej wiele jurysdykcji sprawie prowadzonej ze wsparciem Europolu państwo, w którym popełniono przestępstwo źródłowe, nie odpowiedziało na wniosek o wzajemną pomoc prawną. Wszystkie państwa uczestniczące w tej sprawie podkreśliły, że główną barierą jest powiązanie funduszy z konkretnym przestępstwem źródłowym.

Nawet w państwach członkowskich, w których wyrok skazujący za pranie pieniędzy można uzyskać jedynie przez wykazanie, że pieniądze nie mogą pochodzić z legalnego źródła, w celu uzyskania wyroku skazującego lub konfiskaty wymagane są zazwyczaj okoliczności wskazujące na popełnienie przestępstwa. Rozwiązanie przyjęte w tym przepisie jest zatem zgodne z wymogiem konwencji warszawskiej, a także z praktykami krajowymi.

Ponadto konwencja warszawska stanowi, że nie powinno być problematyczne ściganie prania pieniędzy, w przypadku gdy działalność przestępcza, z której pochodzą fundusze, była prowadzona w innym państwie. Art. 3 ust. 2 lit. c) stanowi, że bez znaczenia jest to, czy działalność przestępcza, z której pochodzi mienie, była prowadzona na terytorium innego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego, pozostawiając państwom członkowskim swobodę stosowania kryterium podwójnej karalności, tzn. warunku, że przestępstwo źródłowe powinno stanowić czyn zabroniony na gruncie prawa karnego w państwie, w którym zostało popełnione, i hipotetycznie w państwie ścigania przestępstwa prania pieniędzy, gdyby przestępstwo źródłowe zostało tam popełnione.

Przepis ten zobowiązuje państwa członkowskie również do kryminalizacji prania pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał. Eurojust wskazuje, iż fakt, że pranie pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał, nie jest uznawane za przestępstwo we wszystkich jurysdykcjach, może powodować trudności dla niektórych państw członkowskich w określeniu karalnego przestępstwa oraz w wykrywaniu i śledzeniu przepływu brudnych pieniędzy. W ust. 3 tego artykułu wyjaśniono, że obowiązek kryminalizacji prania pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał, ogranicza się do konwersji lub przekazania i ukrycia lub zatajenia i nie jest stosowany do samego tylko posiadania lub użytkowania mienia. Podejście to uwzględnia fakt, że ściganie osób wyłącznie za używanie do celów prywatnych dochodów z przestępstw popełnionych przez nie same, które to przestępstwa zostały już osądzone, jest uważane w niektórych państwach członkowskich za naruszenie zasady *ne bis in idem*, czyli zakazu ponownego sądenia za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary³⁰. Z drugiej strony, jeżeli działalność polegająca na praniu pieniędzy obejmuje konwersję i przekazywanie oraz ukrywanie i zatajanie w obrębie systemu finansowego, działania te są wyraźnym dodatkowym przestępstwem, które można odróżnić od przestępstwa źródłowego i które powoduje dodatkowe lub odmienne szkody od tych spowodowanych już przez przestępstwo źródłowe. Takie podejście jest zgodne z orzecznictwem państw członkowskich³¹.

Art. 4: podżeganie, pomocnictwo oraz usiłowanie popełnienia przestępstwa – przepis ten ma zastosowanie do wszystkich wymienionych wyżej przestępstw i nakłada na państwa

³⁰ Sprawozdania z wzajemnych ocen Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i MONEYVAL oraz wyniki konsultacji z państwami członkowskimi.

³¹ Tamże.

członkowskie obowiązek uznania za przestępstwo form pomocnictwa w popełnieniu wielu ze wspomnianych przestępstw, podlegania do ich popełnienia oraz jego usiłowania.

Pomocnictwo w popełnieniu przestępstwa prania pieniędzy może obejmować wiele różnych działań, od ułatwiania lub zapewniania doradztwa po świadczenie usług wspierających popełnienie tych czynów.

Przepis ten zapewnia zgodność z definicjami zawartymi w międzynarodowych normach, o których mowa powyżej.

Ponadto w celu zapewnienia skutecznego efektu odstraszającego konieczne jest uznanie za przestępstwo podlegania, czynu polegającego na nakłanianiu innych do popełnienia wyżej wymienionych przestępstw.

Art. 5: kary dla osób fizycznych – przepis ten ma zastosowanie do wszystkich przestępstw i nakłada na państwa członkowskie obowiązek stosowania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji karnych.

Ponadto ustanawia się w nim minimalny poziom maksymalnych wymiarów kary. Decyzją ramową 2001/500/WSiSW ustanowiono już próg minimalny w odniesieniu do maksymalnego wymiaru kary wynoszący cztery lata w przypadku niektórych rodzajów prania pieniędzy. W niniejszym wniosku ustala się minimalny próg maksymalnego wymiaru kary również na cztery lata pozbawienia wolności, przynajmniej w poważnych przypadkach. Określenie minimalnego progu uwzględnia również przepisy obowiązujące w państwach członkowskich.

Ustanowienie minimalnego poziomu maksymalnych sankcji na szczecble Unii Europejskiej ułatwi międzynarodową współpracę policyjną i sądową oraz zwiększy efekt odstraszający. Różne analizy wykazały, że poziom kar / grzywien i wskaźniki karalności są niskie³². Sytuację pogarszają wąska definicja przestępstwa prania pieniędzy, niski poziom kar i trudności dowodowe, choć może to mieć szereg przyczyn, takich jak ograniczony dostęp i ograniczone zdolności lub zasoby właściwych organów niezbędne do przeanalizowania odpowiednich informacji w szczególnie złożonych sprawach. Oprócz luk w egzekwowaniu przepisów sytuacja ta stwarza ryzyko wybierania przez sprawców konkretnych jurysdykcji do prowadzenia transakcji finansowych, jeśli uważają oni, że środki zapobiegania praniu pieniędzy są w tych jurysdykcjach najsłabsze.

Art. 6: okoliczności obciążające – przepis ten ma zastosowanie do wszystkich przestępstw prania pieniędzy zdefiniowanych w art. 3 w celu zapewnienia, aby w przypadku gdy przestępstwo zostało popełnione w ramach organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW³³ lub jeżeli sprawca nadużył swojej pozycji zawodowej, umożliwiając pranie pieniędzy, uznawano to za okoliczność obciążającą.

Art. 7: odpowiedzialność osób prawnych – przepis ten ma zastosowanie do wszystkich wymienionych wyżej przestępstw; nakłada on na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia pociągania do odpowiedzialności osób prawnych, wykluczając jednocześnie możliwość, by taka odpowiedzialność była stosowana jako alternatywa dla odpowiedzialności osób fizycznych. Przepis ten jest zgodny z art. 10 konwencji warszawskiej.

Jest on wynikiem zastosowania obecnego w innych unijnych aktach prawnych standardowego zapisu zobowiązującego państwa członkowskie do zadbania o to, by osoby prawne mogły zostać pociągnięte do odpowiedzialności za przestępstwa, o których mowa w art. 1–4,

³² Sprawozdania z wzajemnych ocen FATF i MONEYVAL.

³³ Decyzja ramowa Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej (Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42).

popelnione na ich korzyść przez dowolną osobę zajmującą określone kierownicze pozycje w strukturach danej osobie prawnej. Nie jest wymagane, by taka odpowiedzialność była wyłącznie odpowiedzialnością karną.

Art. 8: kary wobec osób prawnych – przepis ma zastosowanie do sankcji dla osób prawnych. Jest on wynikiem zastosowania standardowego zapisu obecnego w innych unijnych aktach prawnych.

Art. 9: właściwość – przepis ten ma zastosowanie do wszystkich przestępstw wymienionych powyżej; wymaga on istnienia podstaw właściwości organów wymiaru sprawiedliwości pozwalających im na wszczynanie dochodzeń, prowadzenie postępowań karnych oraz doprowadzenie do wydania wyroku w sprawach przestępstw zdefiniowanych w niniejszej dyrektywie.

Art. 10: narzędzia dochodzeniowe – przepis ten ma na celu zapewnienie możliwości stosowania do przypadków prania pieniędzy narzędzi dochodzeniowych przewidzianych w prawie krajowym do walki z przestępczością zorganizowaną i innymi poważnymi przestępstwami.

Art. 11: zastąpienie niektórych przepisów decyzji ramowej 2001/500/WSiSW – przepis ten zastępuje obecne przepisy w dziedzinie kryminalizacji prania pieniędzy, zawarte w art. 1 lit. b) oraz art. 2 decyzji ramowej 2001/500/WSiSW w odniesieniu do państw członkowskich uczestniczących w przyjęciu niniejszej dyrektywy.

Przepisy dotyczące konfiskaty ujęte w art. 1 lit. a) i w art. 3 i 4 decyzji ramowej 2001/500/WSiSW zastąpiono dyrektywą 2014/42/UE.

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy za pomocą środków prawnokarnych**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 83 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Pranie pieniędzy i powiązane z nim finansowanie terroryzmu i przestępczości zorganizowanej nadal stanowią poważny problem na szczeblu unijnym, szkodząc tym samym integralności, stabilności i reputacji sektora finansowego oraz zagrażając bezpieczeństwu wewnętrznemu i rynkowi wewnętrznemu Unii. Aby stawić czoła tym problemom i poprawić stosowanie dyrektywy 2015/849/UE¹, niniejsza dyrektywa ma na celu zwalczanie prania pieniędzy za pomocą środków prawnokarnych, umożliwiając lepszą współpracę transgraniczną między właściwymi organami.
- (2) Środki przyjęte wyłącznie na szczeblu krajowym, a nawet unijnym, bez uwzględnienia koordynacji i współpracy na szczeblu międzynarodowym, miałyby bardzo ograniczone skutki. Z tego względu środki przyjmowane przez Unię w dziedzinie przeciwdziałania praniu pieniędzy powinny być zgodne z innymi działaniami podjętymi w ramach forów międzynarodowych i co najmniej tak rygorystyczne jak te działania.
- (3) W działaniach Unii należy nadal uwzględniać w sposób szczególny zalecenia Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) i instrumenty innych organów międzynarodowych aktywnie prowadzących walkę z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. W stosownych przypadkach odpowiednie unijne akty prawne powinny zostać w większym stopniu dostosowane do międzynarodowych standardów w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz proliferacji przyjętych przez FATF w lutym 2012 r. (zwanym dalej „zmienionymi zaleceniami FATF”). Jako sygnatariusz Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu (nr 198 CETS) Unia powinna dokonać transpozycji wymogów tej konwencji do swojego porządku prawnego.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

- (4) Decyzją ramową Rady 2001/500/WSiSW² ustanowiono wymogi dotyczące kryminalizacji prania pieniędzy. Decyzja ta nie jest jednak wyczerpująca, a obecne przepisy dotyczące kryminalizacji tego procederu nie są wystarczająco spójne, aby skutecznie zwalczać pranie pieniędzy w całej Unii, co prowadzi do luk w egzekwowaniu przepisów i przeszkód we współpracy między właściwymi organami w różnych państwach członkowskich.
- (5) Definicja kategorii działalności przestępczej stanowiących przestępstwa źródłowe w stosunku do prania pieniędzy powinna być jak najbardziej jednolita we wszystkich państwach członkowskich. Państwa członkowskie powinny włączyć szereg przestępstw do poszczególnych kategorii wskazanych przez FATF. W przypadku gdy niektóre kategorie przestępstw, takie jak terroryzm czy przestępstwa przeciwko środowisku, są określone w prawie Unii, niniejsza dyrektywa odnosi się do odpowiednich przepisów tego prawa. Gwarantuje to, że pranie dochodów z przestępstwa finansowania terroryzmu i nielegalnego handlu dziką fauną i florą jest karalne w państwach członkowskich. W przypadkach gdy prawo Unii zezwala państwom członkowskim na wprowadzenie za niektóre przestępstwa sankcji innych niż karne, niniejsza dyrektywa nie powinna wymagać od państw członkowskich uznania takich przestępstw za przestępstwa źródłowe do celów niniejszej dyrektywy.
- (6) Do definicji działalności przestępczej należy włączyć przestępstwa podatkowe związane z podatkami bezpośrednimi i pośrednimi, zgodnie ze zmienionymi zaleceniami FATF. Ze względu na fakt, że działalność przestępczą zagrożoną karami, o których mowa w niniejszej dyrektywie, stanowić mogą w państwach członkowskich różne przestępstwa podatkowe, definicje przestępstwa podatkowego w prawie krajowym mogą się od siebie różnić. Celem nie jest jednak harmonizacja definicji przestępstw podatkowych w prawie krajowym państw członkowskich.
- (7) Niniejsza dyrektywa nie powinna mieć zastosowania do prania pieniędzy w odniesieniu do mienia pochodzącego z przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii, który to proceder podlega szczegółowym zasadom ustanowionym dyrektywą 2017/XX/UE³. Zgodnie z art. 325 ust. 2 TFUE państwa członkowskie przyjmują takie same środki do zwalczania nadużyć finansowych naruszających interesy finansowe Unii, jakie przyjmują do zwalczania nadużyć finansowych naruszających ich własne interesy finansowe.
- (8) W przypadku gdy pranie pieniędzy nie ogranicza się do samego posiadania lub użytkowania mienia, lecz obejmuje także jego przekazanie lub ukrycie i zatajenie w obrębie systemu finansowego oraz powoduje dalsze szkody ponad te już spowodowane przez przestępstwo źródłowe, takie jak szkody dla integralności systemu finansowego, działalność taka musi zostać poddana odrębnej karze. Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić, by takie przestępstwo było karalne również wówczas, gdy zostanie popełnione przez sprawcę przestępstwa, z którego pochodzi to mienie (jest to tzw. pranie pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał).
- (9) Aby kryminalizacja prania pieniędzy była skutecznym narzędziem zwalczania przestępczości zorganizowanej, nie powinno być konieczne ustalanie szczegółowych

² Decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 182 z 5.7.2001).

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/XX/UE z dnia [...] 2017 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Unii za pomocą środków prawnych (Dz.U. x L z xx.xx.2017, s. x).

okoliczności przestępstw, z których pochodzi mienie, ani też istnienie wcześniejszego lub jednoczesnego wyroku skazującego za to przestępstwo. Ściganie prania pieniędzy nie powinno być również utrudnione przez sam fakt, że przestępstwo źródłowe zostało popełnione w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim, pod warunkiem że jest ono przestępstwem w danym państwie członkowskim lub państwie trzecim. Jako warunek wstępny ścigania prania pieniędzy państwa członkowskie mogą postanowić, że przestępstwo źródłowe byłoby przestępstwem w ich prawie krajowym, gdyby zostało popełnione na ich terytorium.

- (10) Niniejsza dyrektywa ma na celu kryminalizację przestępstwa prania pieniędzy prowadzonego umyślnie. Zamiar popełnienia przestępstwa i wiedzę o pochodzeniu mienia można wywnioskować z obiektywnych, faktycznych okoliczności. Ponieważ w niniejszej dyrektywie ustala się normy minimalne, państwa członkowskie mogą według własnego uznania wprowadzać lub utrzymywać bardziej rygorystyczne przepisy karne dotyczące prania pieniędzy. Mogą one na przykład ustalić, że pranie pieniędzy dokonane przez lekkomyślność lub w wyniku niedbalstwa stanowi przestępstwo.
- (11) W celu zapobiegania praniu pieniędzy w całej Unii państwa członkowskie powinny ustanowić minimalne rodzaje i poziomy kar za przestępstwa zdefiniowane w niniejszej dyrektywie. Jeżeli przestępstwo zostało popełnione w ramach organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW⁴ lub gdy sprawca nadużył swojej pozycji zawodowej w celu umożliwienia prania pieniędzy, państwa członkowskie powinny uznać to za okoliczności obciążające zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustanowionymi w ich systemach prawnych.
- (12) Uwzględniając mobilność sprawców oraz dochodów pochodzących z działalności przestępczej, jak również skomplikowane dochodzenia transgraniczne konieczne do zwalczania prania pieniędzy, wszystkie państwa członkowskie powinny określić swoją właściwość, aby umożliwić właściwym organom prowadzenie dochodzeń i ściganie takiej działalności. Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić, by ich właściwość obejmowała sytuacje, w których przestępstwo zostało popełnione za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych z ich terytorium, niezależnie od tego, czy środki oparte tych technologiach znajdowały się na ich terytorium.
- (13) Niniejsza dyrektywa powinna zastąpić decyzję ramową 2001/500/WSiSW⁵ w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą.
- (14) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, mianowicie objęcie prania pieniędzy we wszystkich państwach członkowskich skutecznymi, proporcjonalnymi i odstraszającymi sankcjami karnymi, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki niniejszej dyrektywy możliwe jest pełniejsze jego osiągnięcie na szczeblu unijnym, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

⁴ Decyzja ramowa Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej (Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42).

⁵ Decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 182 z 5.7.2001).

- (14) [Zgodnie z art. 3 Protokołu (nr 21) w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Zjednoczone Królestwo i Irlandia powiadomiły o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy.
- (15) LUB
- (16) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu (nr 21) w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, i nie naruszając art. 4 tego Protokołu, Zjednoczone Królestwo i Irlandia nie uczestniczą w przyjmowaniu niniejszej dyrektywy, nie są nią związane ani jej nie stosują.]
- (17) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu (nr 22) w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związana ani jej nie stosuje. Decyzja ramowa 2001/500/WSiSW⁶ pozostaje wiążąca dla Danii i ma do niej zastosowanie,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1
Przedmiot i zakres stosowania

1. W niniejszej dyrektywie ustanawia się minimalne normy dotyczące definicji przestępstw i sankcji w dziedzinie prania pieniędzy.
2. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do prania pieniędzy w odniesieniu do mienia pochodzącego z przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii, który to proceder podlega szczegółowym zasadom ustanowionym dyrektywą 2017/XX/UE.

Artykuł 2
Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „działalność przestępcza” oznacza jakikolwiek przestępczy udział w popełnieniu przestępstw takich jak:
- a) udział w zorganizowanej grupie przestępczej i wymuszenia, w tym przestępstwa określone w decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW;
 - b) terroryzm, w tym przestępstwa określone w dyrektywie 2017/XX/UE⁷;
 - c) handel ludźmi i przemyt nielegalnych migrantów, w tym przestępstwa określone w dyrektywie 2011/36/UE⁸ oraz w decyzji ramowej Rady 2002/946/WSiSW⁹;

⁶ Tamże.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/XX/UE z dnia X X 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępująca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW w sprawie zwalczania terroryzmu (Dz.U. x L z xx.xx.2017, s. x).

- d) wykorzystywanie seksualne, w tym przestępstwa określone w dyrektywie 2011/93/UE¹⁰;
- e) nielegalny handel narkotykami i substancjami psychotropowymi, w tym przestępstwa określone w decyzji ramowej Rady 2004/757/WSiSW¹¹;
- f) nielegalny handel bronią;
- g) nielegalny handel towarami skradzionymi i innymi towarami;
- h) korupcja, w tym przestępstwa określone w Konwencji w sprawie zwalczania korupcji urzędników Wspólnot Europejskich i urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej¹² oraz w decyzji ramowej Rady 2003/568/WSiSW¹³;
- i) oszustwa, w tym przestępstwa określone w decyzji ramowej Rady 2001/413/WSiSW¹⁴;
- j) fałszowanie pieniądza, w tym przestępstwa określone w dyrektywie 2014/62/UE¹⁵;
- k) podrabianie i piractwo produktów;
- l) przestępstwa przeciwko środowisku, w tym przestępstwa określone w dyrektywie 2008/99/WE¹⁶ lub dyrektywie 2009/123/WE¹⁷;
- m) zabójstwo, spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;
- n) uprowadzenie, bezprawne pozbawienie wolności i wzięcie zakładnika;
- o) rozbój lub kradzież;
- p) przemyt (w tym w związku z cłami i akcyzami);

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1).

⁹ Decyzja ramowa Rady 2002/946/WSiSW z dnia 28 listopada 2002 r. w sprawie wzmocnienia systemu karnego w celu zapobiegania ułatwianiu nielegalnego wjazdu, tranzytu i pobytu (Dz.U. L 328 z 5.12.2002, s. 1).

¹⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.U. L 335 z 17.12.2011, s. 1).

¹¹ Decyzja ramowa Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiająca minimalne przepisy określające znamiona przestępstw i kar w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami (Dz.U. L 335 z 11.11.2004, s. 8).

¹² Konwencja w sprawie zwalczania korupcji urzędników Wspólnot Europejskich i urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej.

¹³ Decyzja ramowa Rady 2003/568/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie zwalczania korupcji w sektorze prywatnym (Dz.U. L 192 z 31.7.2004, s. 54).

¹⁴ Decyzja ramowa Rady z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi (Dz.U. L 149 z 2.6.2001, s. 1).

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/62/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie prawnokarnych środków ochrony euro i innych walut przed fałszowaniem, zastępująca decyzję ramową Rady 2000/383/WSiSW (Dz.U. L 151 z 21.5.2014, s. 1).

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 28).

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/123/WE z dnia 21 października 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2005/35/WE w sprawie zanieczyszczenia pochodzącego ze statków oraz wprowadzenia sankcji w przypadku naruszenia prawa (Dz.U. L 280 z 27.10.2009, s. 52).

- q) wymuszenie;
 - r) fałszowanie;
 - s) piractwo;
 - t) wykorzystywanie informacji wewnętrznych i manipulacja na rynku, w tym przestępstwa określone w dyrektywie 2014/57/UE¹⁸;
 - u) cyberprzestępstwa, w tym przestępstwa określone w dyrektywie 2013/40/UE¹⁹;
 - v) wszelkie przestępstwa, w tym przestępstwa podatkowe odnoszące się do podatków bezpośrednich i pośrednich – zgodnie z definicją w prawie krajowym państw członkowskich – których maksymalne zagrożenie karą przekracza rok pozbawienia wolności lub aresztu, lub – w przypadku państw członkowskich, których systemy prawne określają w odniesieniu do przestępstw minimalny próg zagrożenia karą – wszelkie przestępstwa, których dolna granica zagrożenia karą jest wyższa niż sześć miesięcy pozbawienia wolności lub aresztu;
- 2) „mienie” oznacza wszelkiego rodzaju aktywa, materialne lub niematerialne, rzeczy ruchome lub nieruchomości oraz dokumenty lub instrumenty prawne w jakiegokolwiek formie, włącznie z elektroniczną lub cyfrową, zaświadczające o prawie własności lub innych prawach do tych aktywów;
- 3) „osoba prawna” oznacza podmiot mający osobowość prawną na mocy właściwego prawa, z wyjątkiem państw i organów publicznych wykonujących władzę państwową oraz publicznych organizacji międzynarodowych.

Artykuł 3 *Przestępstwa prania pieniędzy*

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby następujące czyny były uznawane za karalne przestępstwa, jeżeli zostały popełnione umyślnie:
- a) konwersja lub przekazanie mienia, ze świadomością, że pochodzi ono z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności, w celu ukrycia lub zatajenia nielegalnego pochodzenia tego mienia lub udzielenia pomocy dowolnej osobie, która bierze udział w takiej działalności, w celu umożliwienia tej osobie uniknięcia konsekwencji prawnych takiego działania;
 - b) ukrycie lub zatajenie prawdziwego charakteru mienia, jego źródła, miejsca położenia, rozporządzania nim, przemieszczania, praw odnoszących się do mienia lub własności mienia, ze świadomością, że mienie to pochodzi z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności;

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/57/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie sankcji karnych za nadużycia na rynku (Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 179).

¹⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/40/UE z dnia 12 sierpnia 2013 r. dotycząca ataków na systemy informatyczne i zastępująca decyzję ramową Rady 2005/222/WSiSW (Dz.U. L 218 z 14.8.2013, s. 8).

- c) nabycie, posiadanie albo użytkowanie mienia, ze świadomością w momencie jego otrzymania, że mienie to pochodzi z działalności o charakterze przestępczym lub udziału w takiej działalności.
2. Aby przestępstwo, o którym mowa w ust. 1, było karalne, nie jest konieczne ustalenie:
- a) istnienia uprzedniego ani jednoczesnego wyroku skazującego za popełnienie przestępstw, z których pochodzi mienie;
 - b) tożsamości sprawcy przestępstwa, z którego pochodzi mienie, ani innych okoliczności tego przestępstwa;
 - c) czy działalność przestępcza, z której pochodzi mienie, była prowadzona na terytorium innego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego, jeżeli odnośny czyn jest przestępstwem na mocy prawa krajowego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego, na terytorium którego czyn ten popełniono, i jeżeli stanowiłby on przestępstwo na mocy prawa krajowego państwa członkowskiego wykonującego lub stosującego niniejszy artykuł, gdyby został popełniony na jego terytorium.
3. Przestępstwa, o których mowa w ust. 1 lit. a) i b), stosuje się także do osób, które prowadziły działalność przestępczą będącą źródłem mienia lub które brały w udział w takiej działalności.

Artykuł 4

Podżeganie, pomocnictwo i usiłowanie popełnienia przestępstwa

Państwa członkowskie zapewniają, aby podżeganie, pomocnictwo i usiłowanie popełnienia przestępstwa określonego w art. 3 były karalne.

Artykuł 5

Kary dla osób fizycznych

- 1. Państwa członkowskie zapewniają, aby czyny, o których mowa w art. 3 i 4, podlegały skutecznym, proporcjonalnym i odstrasżającym sankcjom karnym.
- 2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przestępstwa, o których mowa w art. 3, podlegały karze w maksymalnym wymiarze co najmniej czterech lat pozbawienia wolności, przynajmniej w poważnych przypadkach.

Artykuł 6

Okoliczności obciążające

Państwa członkowskie zapewniają, aby następujące okoliczności uznawane były za okoliczności obciążające w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4:

- a) przestępstwo zostało popełnione w ramach organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej 2008/841/WSiSW²⁰; lub

²⁰

Decyzja ramowa Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej (Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42).

- b) sprawca ma stosunek umowny z podmiotem zobowiązanym i odpowiedzialność wobec tego podmiotu lub sam jest podmiotem zobowiązanym w rozumieniu art. 2 dyrektywy 2015/849/UE i popełnił przestępstwo podczas prowadzenia swojej działalności zawodowej.

Artykuł 7

Odpowiedzialność osób prawnych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby prawne mogły zostać pociągnięte do odpowiedzialności za przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4, popełnione w celu przysporzenia korzyści tym osobom prawnym przez dowolne osoby działające indywidualnie lub jako część organu tej osoby prawnej, zajmujące ważną pozycję w jej strukturze, w oparciu o:
 - a) prawo reprezentowania osoby prawnej;
 - b) upoważnienie do podejmowania decyzji w imieniu osoby prawnej lub
 - c) upoważnienie do sprawowania kontroli w ramach danej osoby prawnej.
2. Państwa członkowskie zapewniają także możliwość pociągnięcia osób prawnych do odpowiedzialności w przypadku, gdy brak nadzoru lub kontroli przez osobę określoną w ust. 1 umożliwił popełnienie na korzyść tej osoby prawnej, przez osobę jej podlegającą, przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4.
3. Odpowiedzialność osoby prawnej na podstawie ust. 1 i 2 nie wyklucza karnego postępowania sądowego przeciw osobom fizycznym, które podlegają do popełnienia przestępstw określonych w art. 3 i 4, są ich sprawcami lub pomocnikami w ich popełnieniu.

Artykuł 8

Kary wobec osób prawnych

Państwa członkowskie zapewniają, aby osobie prawnej pociągniętej do odpowiedzialności za przestępstwa zgodnie z art. 6 groziły skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające sankcje, obejmujące grzywny nałożone na podstawie przepisów prawa karnego lub na podstawie innych przepisów, a także inne sankcje, takie jak:

- 1) odebranie takiej osobie prawnej prawa do korzystania ze świadczeń publicznych lub pomocy publicznej;
- 2) czasowy lub stały zakaz prowadzenia działalności handlowej przez taką osobę prawną;
- 3) objęcie takiej osoby prawnej nadzorem sądowym;
- 4) likwidacja sądowa;
- 5) czasowe lub stałe zamknięcie zakładów wykorzystywanych do popełnienia przestępstwa.

Artykuł 9

Właściwość

1. Państwa członkowskie określają swoją właściwość w odniesieniu do przestępstw określonych w art. 3 i 4, w przypadku gdy:

- a) przestępstwo zostaje popełnione w całości lub w części na jego terytorium;
 - b) sprawca jest jego obywatelem.
2. Państwo członkowskie informuje Komisję w przypadku, gdy podejmie decyzję o określeniu dodatkowej właściwości w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4, popełnionych poza jego terytorium, jeżeli:
- a) sprawca ma miejsce zwykłego pobytu na jego terytorium.
 - b) przestępstwo zostało popełnione na korzyść osoby prawnej mającej swą siedzibę na jego terytorium.

Artykuł 10 *Narzędzia dochodzeniowe*

Państwa członkowskie zapewniają osobom, jednostkom lub służbom odpowiedzialnym za prowadzenie dochodzeń dotyczących przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4, lub za ich ściganie skuteczne narzędzia dochodzeniowe, takie jak narzędzia wykorzystywane w walce z przestępczością zorganizowaną lub innymi poważnymi przestępstwami.

Artykuł 11 *Zastąpienie niektórych przepisów decyzji ramowej 2001/500/WSiSW*

1. Niniejsza dyrektywa zastępuje przepisy art. 1 lit. b) oraz art. 2 decyzji ramowej 2001/500/WSiSW w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą, bez uszczerbku dla zobowiązań tych państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji tej decyzji ramowej do prawa krajowego.
2. W odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą odesłania do decyzji ramowej 2001/500/WSiSW odczytuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy.

Artykuł 12 *Transpozycja*

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia [24 miesiące od daty jej przyjęcia] r. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.
2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 13
Sprawozdawczość

Do dnia [24 miesiące od terminu transpozycji niniejszej dyrektywy] Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym ocenia, w jakim zakresie państwa członkowskie przyjęły środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy.

Artykuł 14
Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 15
Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.
Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący